

Savivaldybių žinios

Nr. 4 (637)

2013 m. vasario 7 d.
Kaina 2,25 Lt
Išėina ketvirtadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Druskininkai – išpuoselėtas feniksas

Reportažas iš tradicinio padėkos renginio „Druskininkai 2012“

4 p.

Tradicinis padėkos renginys „Druskininkai 2012“, per kurį apdovanoti miestui nusipelnę žmonės, priminė svarbiausius 2012 metų įvykius, ryškiausius projektus ir nuveiktus darbus.

Romo Gurklio nuotr.

Korupcijos prevencija aptarta su kaimynais

Pokalbis su Klaipėdos rajono savivaldybės Korupcijos prevencijos ir kontrolės komisijos pirmininku Andriumi Adomaičiu

6 p.

Iš savivaldybių gyvenimo

Kelmėje aptartos Šiaulių regiono problemos, Švenčionių rajono savivaldybės tarybos posėdyje dalyvavo penki Seimo nariai, dujos iš sąvartyno sumažino šilumos kainą Vievyje

11–13 p.

Naujasis viešasis valdymas

Su šia naujove supažindina Mykolo Romerio universiteto profesorius Arvydas Guogis

14 p.

Bendruomenę sutelkia ir kunigas

Aukštadvario seniūnės Jadvygos Dzencevičienės žvilgsnis

15 p.

DRUSKININKAI – IŠPUOSELĖTAS FENIKSAS

Jurgis AMBRAZAS

*Druskininkiečiai ir garbūs svečiai
plojimais lydėjo kiekvieną laureatą.*

Druskininkai daugeliui Lietuvos žmonių ir užsieniečių siejasi su nuostabiais pušynais, Nemunu, gydyklomis. Kurorto pramogos gal ne visuomet patenkina išrankaus skonio vertintojus, tačiau mieste apstu nevienadienės kultūros ženklų. Ten yra arti dešimties muziejų ir meno galerijų. Ir ne bet kokių: vien M. K. Čiurlionio ir A. K. Jonyno kūryba – pasaulinės reikšmės.

OFICIALU, BET ŽAISMINGA

Iš oficialių renginių nelabai kas tikisi didelių įdomybių ir žaismės. Vis dėlto tradicinis padėkos renginys „Druskininkai 2012“, per kurį apdovanoti miestui nusipelnę žmonės, pasižymėjo kaip tik geru skoniu.

Sopranų trio „Trys panteros“, muzikinė grupė „El Fuego“, miesto šokių studija „Decima“ rodė savo meistrystę, tačiau tikroji meistrystė buvo nesurepetuota – tai susirinkusiųjų išvaizda, kuri pakluso, matyt, nerašytam Druskininkų stiliaus kanonui: santūrūs, bet įvairūs juodų ir pilkų audinių atspalviai, meniški moterų papuošalai.

Padėkos šventė Druskininkų miesto savivaldybei ir jos bendruomenei dar kartą priminė svarbiausius 2012 metų įvykius, ryškiausius projektus ir nuveiktus darbus.

„Tai buvo ir dosnūs, ir įdomūs metai. Man tikrai labai džiugu, kad mes vis turime žmonių ir įmonių, vertų padėkos ir apdovanojimų. Nuoširdžiai sveikinu visus ir tariau aciū, kad buvome kartu, kūrėme kartu, kad pasiekėme tai, ką turime, kartu!“ – sveikindamas svečių būrį sakė Druskininkų savivaldybės meras Ričardas Malinauskas.

Šventėje dalyvavę kultūros ministras Šarūnas Birutis ir krašto apsaugos ministras Juozas Olekas iš tribūnos irgi sakė gražius dalykus: šiame ypatingame mieste įspūdingi planai visada virsta realybe, o fantazuoti garsiai, kai girdi druskininkiečiai, pavojinga, nes šie geriausias idėjas ima ir patys įgyvendina.

Linkėdama kurortui ir toliau išlikti stebinančiu ir ypatingu, Seimo narė, buvusi ilgametė vicemerė Kristina Miškinienė priminė, kad darni plėtra neįmanoma be kūrybingos bendruomenės.

Tokia bendruomenė tikrai yra – už nuopelnus miestui ir miestiečiams, už miesto populiarinimą ir gražinimą, už aktyvumą dirbant Druskininkų meras per iškilmingą ceremoniją įteikė net 15 apdovanojimų – bronzinių „Ratnyčėlės“ statulėlių ir anaipol ne lašo dydžio stebuklingo Druskininkų mineralinio vandens lašų.

NUSIPELNIUSIEJI – NE VIEN DRUSKININKIEČIAI

Pasiimti apdovanojimų iš mero rankų į sceną kilo garbingos ponios ir ponai:

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo narys, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas prof. **Aleksandras Vasiliauskas**; Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų atstovas **Mindaugas Petrulionis**; UAB „Linveda“ direktorius **Rimvydas Žilinskas**; Druskininkų „Ryto“ gimnazijos direktorė **Marijona Kriščiūnaitė**; sportinio ėjimo entuziastas **Kęstutis Jezepčikas**; Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkas **Česlovas Mulma** ir Druskininkų policijos komisariato viršininkas **Alvydas Jurgelevičius**; Lietuvos banko valdybos narys **Audrius Misevičius**; Druskininkų vandens parko direktorius **Edmundas Antanaitis**; Druskininkų gidų asociacijos pirmininkė **Tatjana Zielinski**; asociacijos „Druskininkų klubas“ prezidentė **Vilma Žibūdienė**; Druskininkų „Lions“ moterų klubo prezidentė **Laima Stankevičienė**; Moterų choro „Gija“ vadovė **Janina Macevič**; Ricielių folkloro ansamblio „Nendrelė“ vadovė **Julija Čiurlionienė**.

Be ilgų aprašymų galima atspėti, kokie yra paminėtų asmenų atstovaujama institucijų nuopelnai (tik Kęstutis Jezepčikas gavo apdovanojimą, vaizdžiai kalbant, „už save patį“).

Vis dėlto reikėtų atskirai paminėti kelis apdovanojimus, skirtus kolektyvams, kurių veiklos rezultatai ypač priklauso nuo kiekvieno nario indėlio.

Alytaus apskrities ir Druskininkų policija buvo pagerbta už indėlį į miesto saugumą – vietos gyventojų ir kurorto svečių ramybę padeda užtikrinti įvairiose Druskininkų vietose įrengtos 33 vaizdo kameros ir profesionali policijos komanda.

Formuojant Druskininkų kaip unikalaus kurorto įvaizdį svarbus vaidmuo tenka gidams. Druskininkų gidų asociacija kartu su kultūros atstovais praėjusių metų vasarą pasitiko kurorto svečius itin kūrybiškai, pakviesdami juos į įspūdingas teatralizuotas ekskursijas „Mineralinis miestelis“.

Už veiklios ir kūrybingos Druskininkų bendruomenės kūrimą mineralinio vandens lašo statulėlė įteikta asociacijai „Druskininkų klubas“. Dar vienas apdovanojimas – Druskininkų „Lions“ moterų klubui, į kurį susibūrė dvidešimt druskininkiečių moterų. Pagrindinė jas vienijanti idėja – padėti neįgaliesiems ir labai sunkiomis ligomis sergantiems Druskininkų savivaldybės vaikams.

PAKILO IŠ PLĖNIŲ

Ūkinė ir bendruomeninė veikla – galų gale, ir skoningi renginiai – gali tarpti tiktai geroje dirvoje. O juk buvo laikas, kai atrodė, kad Druskininkuose vien plėnys.

2000 m., kai R. Malinauskas tapo Druskininkų savivaldybės meru, žiemą iki 30 proc. darbingų gyventojų neturėdavo darbo. Sanatorijos ir viešbučiai per metus būdavo užpildomi tik iki 30 proc. – tiek teuzimdavo maždaug 40 tūkst. svečių, kurie per metus atvykdavo į kurortą.

R. Malinausko iniciatyva buvo pasirinktas raidos modelis, teikiantis pirmenybę privačiam verslui ir jo partnerystei su viešuoju sektoriumi. Tikėtasi, kad taip pavyks greičiau atnaujinti miesto infrastruktūrą ir klientams patrauklius kurorto objektus. Lūkesčiai pasitvirtino, tačiau ne patys savaime, o veikiant jungtinėms savivaldybės ir verslininkų pajėgoms. Pavyzdžiui, atnaujinant „Druskininkų gydyklą“ savivaldybė įnešė 2,9 mln. Lt, privatus kapitalas prisidėjo su 5,4 mln. Lt. Toks būdas pasirodė patrauklus. Per dešimtmetį maždaug 80 mln. Lt savivaldybės ir kitų valstybinių lėšų priviliojo apie 300 mln. privačių investicijų. Taip iš plėnių pakilo Druskininkų feniksas.

Dabar Druskininkai laikomi pavyzdžiu kitiems Lietuvos kurortams. Svarbiausia, kad buvo įveiktas sezoniškumas – svečiai čia atvyksta tolygiai per visus metus. Druskininkai – kol kas vienintelis toks Lietuvos kurortas. Tai leidžia prisivilioti atvykėlių kelis kartus daugiau nei 2000 m. Specialistai pripažįsta, kad pramogų ir veiklos pasiūla visais metų laikais Druskininkuose labai gerai apgalvota.

Statistika byloja, kad per pirmą 2012 m. pusmetį iš visų Lietuvos kurortų Druskininkai sulaukė daugiausia užsienio turistų – 48,6 tūkst. Nuo 2007 m. turistų srautai čia nuolat augo ir per penkerius metus padidėjo 135 proc. Pagal apgyvendinimo statistiką Druskininkai buvo populiariausi ir tarp lietuvių – 2012 m. I pusmetį čia jų apsistojo 77,3 tūkst. Lietuviai vidutiniškai čia praleidžia 3,1 nakvynės, užsienio turistai – 5,7 nakvynės.

Druskininkų feniksas ne tik gerai atrodo, bet ir deda aukso kiaušinius.

Tarp apdovanotųjų – Lietuvos mokslų akademijos prezidento narys, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas prof. Aleksandras Vasiliauskas (kairėje) ir UAB „Linveda“ direktorius Rimvydas Žilinskas su palaikymo komanda.

Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkas Česlovas Mulma ir Druskininkų policijos komisariato viršininkas Alvydas Jurgelevičius ir jų vadovaujamos organizacijos buvo pagerbti už indėlį į miesto saugumą – vietos gyventojų ir kurorto svečių ramybę.

Lietuvos banko valdybos narys Audrius Misevičius įteikė simbolinę 1000 Lt kupiūrą su Čiurlionio atvaizdu Druskininkų merui Ričardui Malinauskui, kaip fantastinių idėjų puoselėtoju ir įgyvendintoju.

NAUJASIS VIEŠASIS VALDYMAS

Priešingybė ar papildinys Naujajai viešajai vadybai?

Arvydas GUOGIS

Mykolas Romeris universiteto
Viešojo administravimo instituto profesorius

Viešasis administravimas žinomas nuo seniausių žmonijos istorijos laikų. Jau Senovės Egipte ar Senovės Kinijoje jis buvo siejamas su tradiciniu hierarchiniu administravimo modeliu, kuris reiškė piramidės principu paremtą administravimą su aiškiai padalytomis funkcijomis ir pareigybėmis „iš viršaus į apačią“. XIX–XX a. sandūroje vokiečių sociologas M. Veberis tokį modelį „apiformino“ moksliskai kaip „idealių biurokratijos“ modelį. Tačiau šiam „idealui“, XX a. pabaigoje nusiritus individualizmo ir globalizacijos bangai, atėjo sunkesni laikai. Tradiciniu hierarchiniu administravimo modeliu buvo suabejota iš esmės. Pirmiausia – anglosaksiškuose kraštuose, kurie visada pasižymėjo didesne laisve, ryškesniu individualizmu ir polinkiu į privačius vadybinius sprendimus. Pradedant M. Tetčer ir R. Reigano valdymu Jungtinėje Karalystėje ir JAV, vykdančiomis reformas Naujojoje Zelandijoje ir Australijoje tradicinis hierarchinis modelis buvo sukritikuotas kaip stabdantis efektyvumą, auginantis biurokrtiją, slopinantis privačią iniciatyvą ir mažinantis ekonominį augimą. Jam, kaip pažangi alternatyva, buvo priešpriešinta Naujoji viešoji vadyba (New Public Management), kurios tikslas buvo privataus verslo principų ir metodų įvedimas į viešąjį administravimą. Teorinėje srityje Naujoji viešoji vadyba pasižymėjo aiškiai suformuluotais principais, kurie orientavo į kiekybinius rodiklius ir besąlygišką klientų poreikių tenkinimą ir išskėlė rezultatų pasiekimo reikšmę. Naujoji viešoji vadyba pasižymėjo ne tik teoriniais principais, kai „tikslas pateisina priemones“, bet ir konkrečiais, iš privataus verslo atėjusiais įgyvendinimo metodais, tokiais kaip „vieno langelio“ metodas, „visuotinė kokybės vadyba“, „sugretinimo“ („benchmarking“) metodas, „globalaus biudžeto“ („global budgeting“) metodas ir kiti. Vienas reikšmingiausių tyrimo me-

todų Naujajai viešajai vadybai buvo paprasčiausias klientų patenkinimo paslaugomis tyrimas, kurio metu klientui tebuvo užduodami du klausimai: 1. Ar jūs patenkinti suteikiamomis paslaugomis? ir 2. Ką, jūsų nuomone, reiktų daryti, kad paslaugos būtų suteikiamos geriau? Naujoji viešoji vadyba paslaugų organizavimo ir teikimo efektyvumą išskėlė kaip svarbiausią uždavinį. Paslaugų funkcija viešajame administravime pagal Naująją viešąją vadybą buvo svarbesnė už paskirstymo, perskirstymo, reguliavimo ar institucijų kūrimo funkcijas. Visas Naujosios viešosios vadybos diskursas tapo ekonomizuotu vartotojo ir kliento poreikių tenkinimo diskursu.

Reikia pripažinti, kad anglosaksiškos šalys dėl Naujosios viešosios vadybos įvedimo kuriam laikui iš tikrųjų paskatino savo ekonominį augimą, privertė viešąjį sektorių modernizuotis ir dirbti veiksmingiau, tačiau kartu jį ir sumažino. Globalizacijos, konkurencijos ir individualizmo dvasia iš anglosaksiškų šalių sklido į kitas pasaulio vietas, taip pat ir į Lietuvą, nors ne visoms Naująją viešąją vadybą kopijuojančioms šalims vienodai sekėsi. Kai kurios šalys, kurioms įtaką darė, pavyzdžiui, prancūzų kultūra, šią vadybą atvirai ignoravo.

Reikia pripažinti, kad Naujajai viešajai vadybai labiau sekėsi teikiant decentralizuotas paslaugas, pirmiausia – savivaldybių lygmeniu, tačiau kur kas blogiau – centralizuotose struktūrose. Tačiau net ir savivaldybių lygmeniu teikiant daugelį paslaugų, pavyzdžiui, socialines paslaugas, išryškėjo Naujosios viešosios vadybos trūkumai absoliutinant kiekybinius rodiklius ir nesuideruojant su kokybės reikalavimais. Ne viskas, pavyzdžiui, teikiant paslaugas į namus, gali būti išmatuojama pagal principą „daugiau paslaugų per trumpesnę laiką su mažesnėmis sąnaudomis“. Kai kas turi būti atliekama lėčiau ir tikrai kokybiškai. Viešojo sektoriaus modernizavimas ir efektyvumo didinimas pagal Naująją viešąją vadybą turėjo sutapti su didelės jo dalies privatizavimu, o tai praktikoje ne visada pasiteisindavo. Pasaulinėje literatūroje pilna įvairių privatizavimo nesėkmių pavyzdžių. Antra vertus, Naujoji viešoji vadyba dažnai pati sau prieštaravo. Nusiteikusi mažinti biurokratų skaičių, ji pati jį didindavo, nes tam, kad prižiūrėtų kiekybinių rodiklių laikymąsi, reikėjo didelės tikrintojų ir kontrolierių armijos. Jau amžių sandūroje daug kas Vakarų pasaulyje pradėjo abejoti Naujosios viešosios vadybos veiksmingumu ir ją kritikuoti. Tačiau niekas Naujajai viešajai vadybai taip nepakenkė, kaip Vakarų ekonominė krizė, prasidėjusi 2008 m. ir dar nesibaigusi, kuri privertė pasaulį suabejoti individualizuoto ir globalizuoto kapitalizmo sistema kaip nepasiteisinančia ne tik socialiniu požiūriu, bet ir ekonominio efektyvumo prasme. Greiti ekonominio augimo tempai sustojo, pašlijo moralės ir etikos reikalai, ypač tarp vadovaujančių darbuotojų. Išryškėjo visiškai nereguliuojamo kapitalizmo vystymosi aklavietė, kuriam ypatingą grėsmę kėlė finansinio kapitalo vyravimas prieš gamybinį ir socialinį kapitalą. Globalistų kova su tautiniu ir politiniu identitetu, taip pat kaip ir kitų identitetų ignoravimas, privertė prie visiškos vertybių ir kultūrinės krizės. Kapitalizmas, kaip teigė kairysis intelektualas Berardi (Bifo), Vakarų pasaulyje išsikvėpė – jam reikėjo gyvybės. Esant tokiai padėčiai į viešojo administravimo areną įžengė Naujasis viešasis valdymas (New Governance), kuris šiek tiek kitose vietose negu Naujoji viešoji vadyba dėlioja akcentus: orientuoja į atvirumą, skaidrumą, pliuralizmą, demokratiją, etiką, socialinį teisingumą, korupcijos nebuvimą, socialinę atsakomybę, aktyvią nevyriausybinių organizacijų veiklą. Naujajam viešajam valdymui svarbu ne tik rezultatai, bet ir procesas, kuris tarsi grąžina į tradicinio veberinio hierarchinio modelio laikus. Gerovės valstybės tikslai, kurie buvo apriboti vadovaujantis Naująją viešąją vadybą, vėl išskyla, tačiau su naujoviškesniu socialinės kokybės turiniu, kuriame svarbią vietą sudaro ekonominis ir socialinis saugumas, socialinė įterptis, socialinė sanglauda ir įgalinimas.

Įgalinimo („empowerment“) filosofija sudaro naujojo vadybinio modelio pagrindą, nes ne tik „įgalinta“ vidurinioji klasė, bet ir „įgalintos“ socialinės atskirties grupės prisideda prie tvarios plėtros ir subalansuoto ekonominio augimo. Aktyvi nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių veikla yra pilietinės visuomenės veiklos garantas, ji neleidžia įsigalėti oligopoliniams ir monopoliniams dariniams tiek ekonomikoje, tiek politikoje ir valdyme, tiek kultūroje. Apie Naujojo viešojo valdymo reikšmę dabar kalbama daugelyje valdymui ir administravimui skiriamų konferencijų užsienyje, tačiau ne visi mokslininkai jį supranta vienodai, nes dar nėra nusistovėjusių jo normų ir praktikos. Reikia pripažinti, kad lyginant su Naująja viešąja vadyba, kuri pasižymėjo tiek aiškiais teoriniais principais, tiek ir konkrečiais metodais, Naujajam viešajam valdymui vis dar trūksta konkrečių įgyvendinimo metodų apibrėžimo ir panaudojimo. Labai svarbu, kad Naujasis viešasis valdymas netaptų tik teorinių receptų rinkiniu, o jo įgyvendinimas nebūtų vis atidėliojamas. Tačiau abejoti, kad Naujasis viešasis valdymas neaktualus, negalėtų net jo didžiausi kritikai ar pesimistai.

BENDRUOMENĘ SUTELKIA IR KUNIGAS

Jadvyga DZENCEVIČIENĖ

Trakų rajono Aukštadvario seniūnijos seniūnė

Šįkart žvilgsnis apie kelią nepaprasto žmogaus – žmogaus kunigo.

Vieniems ištiesta dosnumo ranka, kitiems nubraukta skausmo ašara, suteiktas krikštas ar palaiminta santuoka. Viskas tarytum į metrašį surašyta į bažnyčios knygas. Ir taip diena po dienos: žiemas keitė vasaros, jaunystę – gyvenimo branda. Kunigystei atiduotas Aukštadvario Kristaus Atsimainymo parapijos klebono monsinjoro Vytauto Kazio Sudavičiaus gyvenimas priartėjo prie garbingo 70 metų jubiliejaus.

Gimęs ir užaugęs Žemaitijoje Vytautas Kazys Sudavičius, dar būdamas paauglys, dešimt metų kentė Sibiro tremtį. Grįžęs į Lietuvą 1974 m. baigė Kauno kunigų seminariją ir gavo paskyrimą į Kaišiadorių vyskupiją vikaro pareigoms. Vėliau kunigavo Kaišiadorių rajono Kruonio parapijoje, Merkinėje, Pivašiūnuose. Už Pivašiūnų bažnyčios Dievo Motinos vainikavimą jam suteiktas monsinjoro titulas.

Nuo 2002-ųjų jau dešimt metų monsinjoras vadovauja Aukštadvario Kristaus Atsimainymo parapijai ir bažnyčiai.

Per šį laikotarpį jis įnešė savitą indėlį į Aukštadvario seniūnijos kultūros lobyną, etnokultūrinių tradicijų puoselėjimą, iniciatyvų įgyvendinimą. Jis tikras etnokultūrinio paveldo saugotojas ir puoselėtojas. Monsinjoro rūpesčiu Aukštadvario bažnyčia nuolat remontuojama, gražiai sutvarkytas bažnyčios šventorius, suremontuoti vargonai, įrengtas elektrinis apšildymas, sumontuotas bažnyčios įgarsinimas. Jo dėka Aukštadvario Kristaus Atsimainymo bažnyčia tapo seniūnijos kultūros ir švietimo židiniu.

Monsinjoro V. K. Sudavičiaus pastangomis Aukštadvario Kristaus Atsimainymo parapija pirmoji Trakų rajone pateikė projektą dėl žemės sklypo sutvarkymo ir pritaikymo visuomenės poreikiams. Įgyvendinus šį projektą atsirado sutvar-

kyta ir kiekvienam prieinama viešoji erdvė aktyviam poilsiui parapijai priklausančiame žemės sklype prie Navos ežero.

Mūsų monsinjoras – tikras Aukštadvario seniūnijos ir bendruomenės lyderis. Jis sutelkia seniūnijos bendruomenę, seniūnijos įstaugas ir jų kolektyvus į vieną bendrą junginį. Tai ne tik geras kunigas, bet ir psichologas, pagydęs daugelio parapijiečių sielas, dažnai apilankantis vienišus žmones, daugiavaikes šeimas. Tai žmogus, kurio darbai, idėjos, pasiaukojimas įkvepia ir padrąsina esančius šalia.

Kunigo nuveikti darbai gražiai įvertinti. Jau 2006 m. monsinjoras V. K. Sudavičius apdovanotas Trakų rajono savivaldybės Vytauto Didžiojo II laipsnio nominacija, o šiemet jam įteikta Kunigaikščio Gedimino nominacijų suteikimo trišalės komisijos padėka už pasiekimus žmogiškojo kapitalo ugdymo srityje.

Tai tik dalelė darbų, kuriuos kiekvieną rytmetį į eilę surikiuoja Aukštadvario bažnyčios klebonas, monsinjoras.

Šiais metais Aukštadvario Kristaus Atsimainymo bažnyčia pasitiks savo 100 metų sukaktį. Monsinjurui, seniūnijai ir bendruomenei laimėjus projektą, šiai iškilmingai progai bus išleista knygelė „Aukštadvario bažnyčiai – 100“. Bažnyčios šventoriuje kunigas ketina pastatyti jubiliejui skirtą statulėlę su angelu, nešančiu per Aukštadvario seniūniją gerąsias žinias.

Kunigas nepavargsta daryti gera. Gal, gražios jubiliejinės pašvaistės palieštas, tik akimirksniu sustoja pamąstyti, į eilę savo darbus surikiuoti.